

Kommuneplan og klima

WWW.PLAN09.DK/KLIMA

Metoder til at integrere klimahensyn til kommuneplanen.

Eksempelprojektet er gennemført af tre kommuner: Albertslund, Frederikshavn og Sønderborg Kommune. Målet har været at styrke og integrere kommuneplanen som redskab i energi- og klimainsatsen. Projektet har fokuseret på en forebyggende indsats overfor klimaforandringer.

METODE

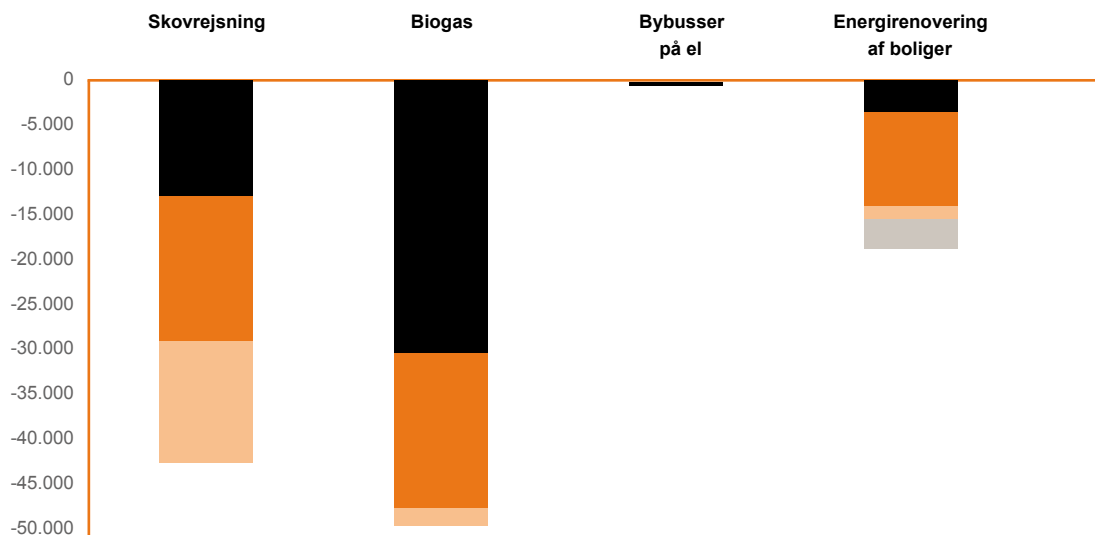
Klimavirkemidler

Projektgruppen har udarbejdet et virkemiddelkatalog med virkemidler indenfor kommuneplanlægningen til reduktion af kommunernes klimapåvirkning. Arbejdet med at udarbejde kataloget har inkluderet interne workshops, studietur og desk research.

Klimatjek

Virkemiddelkataloget er anvendt som en tjekliste ved et efterfølgende gennemført klimatjek af de tre kommuners kommuneplaner. Dels med hen-

CO₂-REDUKTION PR ÅR

Skovrejsning

■ 100% løvskov ■ yderligere ved 50% nåle- og 50% løvskov ■ yderligere ved 80% nåle- og 20% løvskov

Biogas

■ Biogasproduktion ■ Kraftvarmeproduktion på biogas ■ Bustransport på biogas

Bybusser på el

■ Elbuser på "VE-el"

Energirenovering af boliger

■ Etageboliger ■ Parcelhuse ■ Rækkehuse ■ Stuehuse

blik på ændringer i den nærværende revision, dels med henblik på fremtidig planlægning i form af planstrategi, klimaplan, tema-kommuneplantillæg.

Beregninger af CO₂-reduktionspotentiale

For udvalgte virkemidler i de tre kommuneplaner er der foretaget overslagsberegninger for CO₂-reduktions-potentiale med afsæt i KLs CO₂-beregninger på baggrund af kommunale basisoplysninger.

ERFARINGER

Kommuneplanen som løftestang for CO₂ reduktion

Det er væsentligt i dette projekt at betragte kommuneplanen som både et langsigtet og billigt CO₂-reducerende instrument. Kommuneplanen er et vigtigt redskab, bl.a. fordi kommuneplanen er et afvejningsinstrument, der ser på tværs af lokalinteresser og sektorhensyn. Kommuneplanen er endvidere unik, idet den giver mulighed for at

håndtere en række relevante klimaemner, eks. lokalisering af arbejdspladser, byernes tæthed, lokaliseringen af grønne områder, skovrejsning osv., som ikke kan håndteres af andre styringsredskaber i kommunen.

Men der er også begrænsninger ved at anvende kommuneplanen som primært redskab for CO₂-reduktioner:

- Erhvervslivets besparelser ligger uden for kommuneplanens område
- Tilsvarende gælder for energirenovering, hvor kommuneplanens beføjelser er meget begrænsede

Projektet viser, at man som kommune kan gøre meget med Planloven, men også, at der er nogle begrænsninger, særligt i relation til de EU-harmoniserede forhold.

Beregning af udvalgte virkemidlers potentiale for CO₂ besparelser – et vigtigt redskab til prioritering. På figuren ses hvordan "Bybuskørsel på el" ikke kommer i nærheden af potentialet ved biogasproduktion og skovrejsning.

KLIMATJEK	Virkemidlet er med i planen	Mulighed for yderligere brug af virkemidlet	Ikke relevant for kommunen	Bemærkninger
Reduktion af energibehovet i bygninger				
Krav om passiv- og lavenergibyggeri i kommunalt nybyggeri				
Krav om passiv- og lavenergibyggeri i privat byggeri				
Anvendelse af træ som byggemateriale				
Anvendelse af energivenlige byggematerialer				
Anvendelse af solfangere				
Anvendelse af solceller				
Klassificering af erhvervsvirksomheder så symbiose opnås				

Klimatjekket giver en pejling om muligheden for at gøre næste kommuneplan endnu mere klimavenlig. Det er vigtigt, at klimatjekket ikke gennemføres i enerum bag skrivebordet, men med deltagelse af flere af bidragsyderne til kommuneplanen.

Den overordnede vurdering af kommuneplanen som virkemiddel er, at:

- klimahensynet varetages rigtigt gennem kommuneplanen – men kommuneplanen kan ikke stå alene,
- der er hensyn, som kun kommuneplanen tager sig af, herunder bymønstre, fortætning, type byggeri mm,
- kommuneplanen kan anvendes til at forhindre en ikke-klimavenlig udvikling – men ikke sikre en sådan.

Forankring af klima-kommuneplanen på tværs
 'Klima-kommuneplanlægning' er fagligt bredere end gængs kommuneplanlægning, og det er derfor vigtigere end tidligere at involvere alle. Ejer- skabet til klimaindsatsen skal sikres, og derfor bør kommunens forskellige afdelinger/sektorer selv – eller i samarbejde med planafdelingen – formulere redegørelse og retningslinjer.

Erfaringen fra de to workshops i hver kommune har været, at kommuneplanen ofte er helt nyt landskab for mange øvrige kollegaer. De har på flere områder udtrykt undren over planlæggernes indforståede begreber eller undren over diverse krav om høringer og statslige interesser. Gennem forløbet er der heldigvis også opstået nye erkendelser om mulighederne i kommuneplanen. Erfaringen vidner om, at det er en stor pædagogisk udfordring at udbrede kendskabet til kommuneplanen.

Klimatjek skærper kommuneplanen

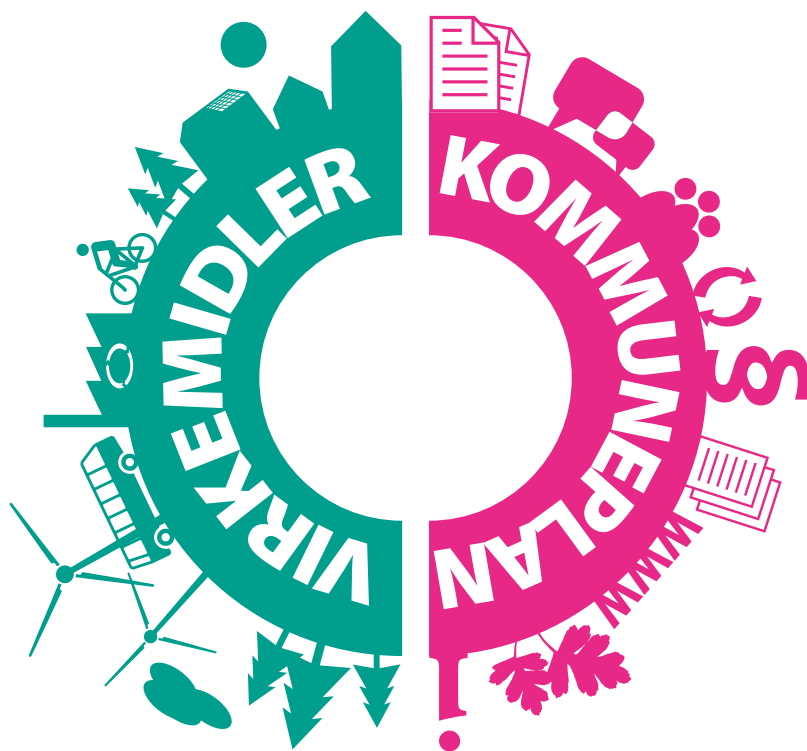
Klimatjek kan igangsætte og være en del af processen mod bedre integrering af klima i kommuneplanen. Den systematiske gennemgang af kommuneplanen ud fra listen med virkemidler har på enkelte områder givet anledning til præciseringer i form af bedre sammenhæng mellem målsætninger og retningslinjer. Klimatjek skal foretages af

en bredt sammensat gruppe, da specialistviden er nødvendig. Klimatjekket giver ikke en prioritering af indsatsen. Det er vigtigt, at kommunen samtidig med klimatjekket finder ud af, hvad der først skal fokuseres på for at sikre retning og adækvate handlinger.

Beregninger skal foretages selektivt

Overslagsberegningerne gav et godt grundlag for at diskutere potentialer ved forskellige virkemidler, og beregningerne vil også kunne indgå i kommende miljøvurderinger af såvel kommuneplan som lokalplaner. Det er dog tungt at lave overslagsberegninger, og de skal derfor foretages selektivt. Udvælgelsen af hvornår, kan ske i de tilfælde, hvor der skal træffes større politiske beslutninger som har langsigtede konsekvenser, hvor der er politisk uenighed, og hvor der skal træffes principielle valg om fx fremtidig infrastruktur.

Virkemiddelkatalogen indeholder 37 virkemidler, beskrevet med bl.a. en kort redegørelse, konkrete tal-eksempler, billedeksempler og en vurdering af CO₂ reduktionspotentialer. Drøftelsen af de konkrete virkemidler i workshops gav især ikke-planlæggerne et klarere billede af, hvad kommuneplanen kan og ikke kan.